

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет хореографічного мистецтва
Кафедра народної хореографії та теорії танцю

**МИСТЕЦТВО БАЛЕТМЕЙСТЕРА: УДОСКОНАЛЕННЯ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ**

Програма та навчально-методичні матеріали дисципліни
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
спеціальності В6 Перформативні мистецтва
спеціалізації В6.03 Хореографічне мистецтво
освітньо-професійної програми
«Хореографія»

Харків, 2025

УДК 792.8.071.2.027.5(073)

М 65

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол №3 від 29 вересня 2025 р.)

Рецензенти:

Каріна ОСТРОВСЬКА, в.о. завідувача кафедри народної хореографії та теорії танцю, заслужений працівник культури України, доцент

Катерина БОРТНИК, доцент кафедри бальної хореографії ХДАК, кандидат мистецтвознавства, доцент

Укладачі:

Ірина МОСТОВА, декан факультету хореографічного мистецтва ХДАК, кандидат мистецтвознавства, доцент

Борис КОЛНОГУЗЕНКО, професор, академік, народний артист України

Мистецтво балетмейстера: удосконалення компетентностей : програма та навч.-метод. матеріали дисципліни для здобувачів другого (магістер.) рівня вищої освіти, галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», спец. В6 «Перформативні мистецтва», спеціалізації В6.03 «Хореографічне мистецтво», освітньо-проф. програми «Хореографія» / М-во культури та стратег. комунікацій України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т хореогр. мистецтва, Каф. нар. хореографії та теорії танцю ; [уклад.: Ірина Мостова, Борис Колногузенко]. Харків : ХДАК, 2025. 31 с.

Навчальна дисципліна «Мистецтво балетмейстера: удосконалення компетентностей» знайомить з методами та практика професійної балетмейстерської діяльності в хореографії, удосконалює вміння створювати хореографічні твори різних, жанрів, видів та форм хореографічного мистецтва.

Дисципліна розрахована на здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, слухачів системи підвищення кваліфікації та післядипломної освіти.

УДК 792.8.071.2.027.5(073.034)

©Харківська державна академія культури, 2025

©Мостова І. С.

©Колногузенко Б. М.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Мистецтво балетмейстера: удосконалення
компетентностей»
1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна, заочна форма навчання
Кількість кредитів - 11 (1 семестр - 4 кредити 2 семестр – 3 кредити 3 семестр - 4 кредити)	Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Обов’язкова
Загальна кількість годин - 330	Спеціальність В6 Перформативні мистецтва Спеціалізація В6:03 Хореографічне мистецтво Освітньо-професійна програма «Хореографія»	Рік підготовки:
		1-2-й
		Семестр
		1-3-й
		Лекції
		20 год./ 12 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 1 семестр - 3 год. 2 семестр - 2 год. 3 семестр - 3 год; самостійна робота студента – 5	Ступінь «Магістр»	Практичні:
		76 год./ 28 год.
		Індивідуальні завдання:
		6 год./0 год.
		Самостійна робота
		228 год./ 290 год.
Вид контролю		
		Екзамен

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 102 / 228

для заочної форми навчання – 40 / 290

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета – сформуванати знання про особливості роботи балетмейстера-створювача та постановника, балетмейстера-керівника професійного колективу; вміння та навички реалізовувати багаточастинний хореографічний твір та презентувати його.

“Мистецтво балетмейстера: удосконалення компетентностей” – обов'язкова навчальна дисципліна професійної підготовки магістрів в галузі хореографічного мистецтва. Поєднуючи компетентності багатьох дисциплін освітньої програми “Хореографія”, вона навчає методам втілення складної хореографічної форми: сюїти, хореографічної композиції.

Особливістю дисципліни є поєднання теоретичного та практичного навчання здобувача вищої освіти. На теоретичних заняттях розглядаються питання методики створення та постановки танцювального твору, аналізуються елементи, що впливають на сприйняття глядачів, визначаються композиційні та змістовні складові танцю. На практичних заняттях здобувачі формують компетентності, необхідні для практичної та репетиційної роботи, адміністрування презентації хореографічного твору.

Завдання:

- ознайомити з методами та практичними (художніми) прийомами створення хореографічних творів малої та великої форм;
- поглибити теоретичні знання з методики професійної балетмейстерської діяльності;
- ознайомити з основами захисту авторських прав;
- навчити фіксувати хореографічні твори для подальшого отримання свідоцтва про авторське право;
- сформуванати глибокі знання з методики організації постановочної, репетиційної та управлінської діяльності балетмейстера.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Компетентності:

ЗК2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК2. Здатність виявляти та вирішувати проблеми (дослідницькі, творчі, організаційні) у сфері фахової діяльності.

СК4. Здатність до художньо-критичної діяльності у сфері хореографії.

СК9. Здатність до балетмейстерської розробки та втілення хореографічних творів.

СК10. Усвідомлення синтетичної природи хореографічного мистецтва та багатоманітності його можливих зв'язків з іншими мистецтвами у хореографічному творі.

СК11. Здатність створювати хореографічну складову в різних мистецько-видовищних формах.

СК 16. Здатність здійснювати захист прав інтелектуальної власності у сфері хореографії.

СК17. Здатність розробляти і втілювати авторські хореографічні твори різноманітні за формою, жанром, виражальними засобами з використанням традиційних та новітніх прийомів їх створення.

Програмні результати навчання:

ПР1. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для провадження педагогічної, адміністративно-управлінської, балетмейстерської, науково-дослідної діяльності в сфері хореографії.

ПР2. Адаптуватися та діяти в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, генерувати нові ідеї задля вирішення проблемних ситуацій.

ПР3. Організувати колективну діяльність задля реалізації планів, проєктів.

ПР7. Виявляти дослідницькі, балетмейстерські, організаційні, педагогічні проблеми у процесі фахової діяльності, причини їх виникнення, розробляти програми їх вирішення.

ПР14. Розробляти та втілювати хореографічні твори, креативно підходити до обрання жанру, форми, виражальних засобів відповідно до теми і ідеї.

ПР15. Реалізувати творчій задум з урахуванням синтетичної природи хореографічного мистецтва та поліваріативності його поєднання з різними видами мистецтв.

ПР16. Визначати місце та роль хореографічної складової в контексті різножанрового художнього проекту як одного із засобів реалізації творчої ідеї, використовуючи традиційні та альтернативні хореографічні техніки, комплексні прийоми, залучаючи суміжні види мистецтв.

ПР19. Презентувати власні мистецькі, педагогічні та наукові досягнення, використовуючи різноманітні комунікаційні технології.

ПР21. Володіти базовими методиками захисту інтелектуальної власності, застосовувати правила оформлення прав інтелектуальної власності у сфері хореографії.

ПР22. Реалізувати повний цикл багаточастинного балетмейстерського твору – від творчого задуму до сценічного втілення, з урахуванням власного досвіду, наявних вимог та ресурсів, інших умов.

Передумови для вивчення

Дисципліна спрямована на формування професійних компетентностей в галузі балетмейстерської та адміністративної діяльності професіонала. Опанування дисципліни супроводжується паралельним засвоєнням основних дисциплін, з переліку основних компонентів. Після засвоєння курсу можливе подальше удосконалення балетмейстерських компетентностей, а також практична фахова діяльність на високому професійному рівні.

Форми та методи навчання

Форми: лекційні, практичні, індивідуальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи

Методи навчання:

вербальні (лекції, коментарі, пояснення, обговорення);
наочні (показ, демонстрація, ілюстрація, презентації, кейси);
практичні (виконання рухів, створення та виконання комбінацій);
аналітичні (робота з літературою, відео матеріалами, аналіз створених хореографічних проєктів, критичний аналіз

хореографічних творів видатних балетмейстерів);
методи стимулювання і мотивації; імітаційне моделювання;
методи пересічної перевірки знань на
практиці.

Засоби оцінювання та демонстрації результатів навчання:

- виконання самостійних завдань (підбір музичного матеріалу, аналіз музичного матеріалу, розробка лейтмотиву тощо);
- фронтальні опитування: поточне тематичне тестування;
- усне опитування;
- виконання практичних завдань.

3.ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна складається з 8 розділів, які містять 28 тем, зв'язаних між собою змістовними складовими.

РОЗДІЛ 1.

СПЕЦИФІКА ПРОФЕСІЇ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Мета і завдання курсу «Мистецтво балетмейстера: удосконалення компетентностей» на магістерському відділенні

Визначаються мета, завдання, компетентності і програмні результати курсу. Формується уявлення у здобувачів про загальну спрямованість курсу та кінцевий результат навчання за програмою.

Тема 2. Хореавтор і постановник. Специфіка діяльності

Вивчаються основні терміни та їх відмінності, визначається специфіка, функції, спектр, професійне поле балетмейстера в різних професійних об'єднаннях і установах.

РОЗДІЛ 2.

ХОРЕОГРАФІЧНА КОМПОЗИЦІЯ

Тема 3. Композиція хореографічного твору

Актуалізуються знання особливостей створення композиції танців різних форм, видів та жанрів хореографічного мистецтва.

Тема 4. Прийоми побудови

Вивчаються основні прийоми побудови просторової композиції, їх вплив на сприйняття хореографічного твору, специфіка використання.

Тема 5. Поняття форми «хореографічна композиція»

Визначається поняття форми хореографічна композиція, специфіка її побудови, створення та трансляції.

РОЗДІЛ 3.

ОДИНОЧНИЙ ТАНЕЦЬ

Тема 6. Танець сольний та одиночний, їх визначення у різних видах хореографічного мистецтва

Вивчаються термінологічні одиниці, історія їх виникнення та вжитку, відмінності та спільні ознаки.

Тема 7. Особливості створення та виконання одиночного танцю

Вивчаються балетмейстерські особливості створення одиночного танцю, постановочна та репетиторська робота з один виконавцем, специфіка роботи на розкриттям хореографічного образу.

РОЗДІЛ 4.

ВИДАТНІ АВТОРИ ТА ВИКОНАВЦІ ОДИНОЧНИХ ТАНЦІВ

Тема 8. Народно-сценічний танець

Балетмейстерська спадщина Павла Вірського. Творчість Ярослава Чуперчука. Мистецький аналіз хореографічних творів, формування авторського кредо.

Тема 9. Класична хореографія

Одиночні танці Сержа Лифаря та інших видатних танцівників класичного танцю. Спадщина видатних українських балерин.

Тема 10. Сучасна хореографія

Творчість Мориса Бежара. Одиночні танці в балетмейстерських доробках сучасників. Мистецький аналіз хореографічних творів, формування авторського кредо.

Тема 11. Велика лабораторія маленьких шедеврів

Балетмейстерська школа ХДАК. Творчість Бориса Колногузенка. Мистецький аналіз хореографічних творів, формування авторського кредо.

РОЗДІЛ 5.

СТВОРЕННЯ ОДИНОЧНИХ ТАНЦІВ ЗДОБУВАЧАМИ МАГІСТРАТУРИ

Тема 12. Написання композиційного плану

Особливості структурування композиційного плану. Розробка композиційного плану для хореографічної композиції.

Тема 13. Створення авторського танцю

Створення композиції танцю, хореографічних образів, лейтмотивів.

Тема 14. Постановча та репетиційна робота з виконавцем

Перенесення розробленої композиції на виконавця, організація репетиційної роботи, особливості роботи на технікою виконання та трансляцією хореографічного образу.

РОЗДІЛ 6.

ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА

Тема 15. Сюїтна форма. Її виникнення та розвиток

Вивчення історії формування сюїти, особливості створення і різних видах хореографічного мистецтва

Тема 16. Сюїта в балетних виставах

Аналіз спадщини видатних балетмейстерів го та сучасності. Оцінювання балетмейстерської спадщини. Основи мистецької критики.

Тема 17. Сюїта народно-сценічних танців

Аналіз зразків сюїтних форм народно-сценічного танцю. Оцінювання балетмейстерської спадщини. Основи мистецької критики.

Тема 18. Особливості створення та виконання

Визначаються балетмейстерські аспекти створення сюїти, специфіка роботи з великою кількістю виконавців під час постановчої та репетиційної роботи.

Тема 19. Розгорнуті композиції у творчості видатних хореографів

Аналіз зразків сюїтних форм народно-сценічного танцю. Оцінювання балетмейстерської спадщини. Основи мистецької критики.

Тема 20. Створення хореографічної сюїти:

- а) композиційний план,
- б) робота з музичним матеріалом,

- в) практичне створення власного твору
- г) постановка розгорнутої композиції

РОЗДІЛ 7.

СТРУКТУРА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ. ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Тема 21. Складова магістерської роботи. Основи охорони інтелектуальної власності

Вивчаються основні компоненти магістерської роботи, оформлення окремих частин. Актуалізується інформація щодо основ захист інтелектуальної власності. Визначаються особливості створення свідоцтва про інтелектуальну власність на хореографічні твори та рукописи.

Тема 22. Визначення розгорнутого хореографічного твору

РОЗДІЛ 8.

СТВОРЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Тема 23. Розгорнутий зміст твору. Характеристика дійових осіб

Тема 24. Драматургічний аналіз практичного твору магістерської роботи

Тема 25. Аналіз музичного матеріалу майбутнього твору

Тема 26. Практичне створення розгорнутої композиції

Тема 27. Робота з виконавцями

Тема 28. Аналіз практичної частини магістерської роботи

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р		л	п	інд	с.р.
1 курс 1 семестр										
Розділ 1. Специфіка професії та навчальної дисципліни										

Тема 1. Мета і завдання курсу «Мистецтво балетмейстера: удосконалення компетентностей» на магістерському відділенні	1,5	0,5			1	1,5	0,2			1,3
Тема 2. Хореограф і постановник. Специфіка діяльності	1,5	0,5			1	1,5	0,2			1,3
Розділ 2. Хореографічна композиція										
Тема 3. Композиція хореографічного твору	3	1			2	3	0,4			2,6
Тема 4. Прийоми побудови	3	1			2	3	0,2			2,8
Тема 5. Поняття форми «хореографічна композиція»	3	1			2	3	0,5			2,5
Розділ 3. Одиночний танець										
Тема 6. Танець сольний та одиночний, їх визначення у різних видах хореографічного мистецтва	3	1			2	3	0,5			2,5
Тема 7. Особливості створення	8,5	0,5	2		6	8,5	0,5	1		7
Розділ 4. Видатні автори та виконавці одиночних танців										
Тема 8. Народно-сценічний танець	2,5	0,5			2	2,5	0,3			2,2
Тема 9. Класична хореографія	6,5	0,5	2		4	6,5	0,2	1		5,3
Тема 10. Сучасна хореографія	8,5	0,5	2		6	8,5	0,2	1		7,3
Тема 11. Велика лабораторія маленьких шедеврів	6,5	0,5	2		4	6,5	0,3	1		5,2
Розділ 5. Створення одиночних танців здобувачами магістратури										

Тема 12. Написання композиційного плану	6,5	0,5	2		4	6,5	0,5	2		4
Тема 13. Створення авторського танцю	33		10	1	22	33		2		31
Тема 14. Постановча та репетиційна робота з виконавцем	33		10	1	22	33		2		31
Усього за I семестр	120	8	30	2	80	120	4	10		106

1 курс 2 семестр

Розділ 6. Хореографічна сюїта

Тема 15. Сюїтна форма. Її виникнення та розвиток	6	2			4	6	0,5			5,5
Тема 16. Сюїта в балетних виставах	6	2			4	6	0,5			5,5
Тема 17. Сюїта народно-сценічних танців	6	2			4	6	1			5
Тема 18. Особливості створення	6	2			4	6	1			5
Тема 19. Розгорнуті композиції у творчості видатних хореографів	6		2		4	6		1		5
Тема 20. Створення хореографічної сюїти	60		18	2	40	60		7		53
Усього за II семестр	90	8	20	2	60	90	4	8		78

2 курс 3 семестр

**Розділ 7. Структура магістерської роботи. Захист інтелектуальної
власності**

Тема 21. Складові магістерської роботи. Основи охорони інтелектуальної власності	12	4			8	12	4			8
Тема 22. Визначення розгорнутого хореографічного твору	6		2		4	6		1		5

Розділ 8. Створення практичної частини магістерської роботи

Тема 23. Розгорнутий зміст твору. Характеристика дійових осіб	6		2		4	6		1		5
Тема 24. Драматургічний аналіз практичного твору магістерської роботи	6		2		4	6		1		5
Тема 25. Аналіз музичного матеріалу майбутнього твору	6		2		4	6		1		5
Тема 26. Практичне створення розгорнутої композиції	30		8	2	20	30		2		28
Тема 27. Робота	48		8		40	48		3		45
Тема 28. Аналіз практичної частини магістерської роботи	6		2		4	6		1		5
Усього за семестр	120	4	26	2	88	120	4	10		106
Усього за курс	330	20	76	6	228	330	12	28		290

6. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Тема 7. Особливості створення та виконання одиночного танцю

Мета: Опанувати компетентності критичного аналізу особливостей створення та виконання одиночних танців.

Завдання:

Виконати мистецький аналіз одиночних танців, створених видатними балетмейстерами

План

1. Сформувати основні термінологічні константи
2. Окреслити спектр хореографічних творів для подальшого аналізу
3. Визначити особливості хореографічного почерку балетмейстера

4. Проаналізувати всі основні компоненти композиції танцю. Визначити позитивні та негативні якості (за наявності).
5. Підвести підсумок мистецького аналізу.
Разом - 5 балів за все практичне завдання.

Питання:

1. Які видатні балетмейстери минулого та сучасності створювали одиночні танці?
2. Які особливості створення одиночних танців?

Практичне заняття 2. Тема 9. Класична хореографія

Мета: Вивчити методичні та практичні особливості створення одиночних танців в класичній хореографії.

Завдання:

Виконати мистецький аналіз одиночних танців класичної спадщини

План

1. Розглянути та проаналізувати одиночні танці Сержа Лифаря та інших видатних танцівників класичного танцю.
2. Вивчити спадщину видатних українських балерин
3. Провести мистецький аналіз класичної варіації (на вибір здобувача вищої освіти)
4. Підвести підсумок мистецького аналізу.
Разом - 5 балів за все практичне завдання.

Питання:

1. Які видатні балетмейстери минулого та сучасності створювали одиночні танці в класичній хореографії?
2. З творчістю яких українських балерин Ви знайомі?

Практичне заняття 3. Тема 10. Сучасна хореографія

Мета: Вивчити методичні та практичні особливості створення одиночних танців в сучасній хореографії.

Завдання:

Виконати мистецький аналіз одиночних танців сучасної хореографії

План

1. Розглянути та проаналізувати одиночні танці Моріса Бежара.

2. Зробити мистецький аналіз одиночних танців балетмейстерів танцю модерн, джаз-танцю, контемпорарі та сучасних стилів хореографічного мистецтва.
3. Провести мистецький аналіз.
4. Підвести підсумок мистецького аналізу.
Разом - 5 балів за все практичне завдання.

Питання:

1. Які видатні балетмейстери сучасного танцю створювали одиночні танці?
2. В чому полягає специфіка створення одиночного танцю в сучасній хореографії?

Практичне заняття 4. Тема 11. Велика лабораторія маленьких шедеврів

Мета: Вивчити спадщину Бориса Колногузенка

Завдання:

Виконати мистецький аналіз одиночних танців народного артиста України, професора, академіка Бориса Колногузенка

План

1. Розглянути та проаналізувати одиночні танці Бориса Колногузенка.
2. Провести мистецький аналіз.
3. Підвести підсумок мистецького аналізу.
Разом - 5 балів за все практичне завдання.

Питання:

1. Які одиночні танці Бориса Колногузенка Ви розглянули?
2. В чому полягає специфіка авторського почерка Бориса Колногузенка?

Практичне заняття 5. Тема 12. Написання композиційного плану

Мета: Сформувати навчки розробки композиційних планів одиночних танців

Завдання:

Розробити композиційний план одиночного танцю

План

1. Розглянути план побудови композиційних планів
2. Розробити композиційний план одиночного танцю відповідно до структури

Разом - 5 балів за все практичне завдання.

Питання:

1. Які підрозділи включає композиційний план?
2. В чому полягає специфіка розробки композиційних планів одиночних танців?

Практичне заняття 6. Тема 13. Створення авторського танцю

Мета: Сформувати компетентності професійної балетмейстерської діяльності. Навчити створювати одиночні танці.

Завдання:

Створити одиночний танець

План

1. Розробити композицію танцю.
2. Створити хореографічний лейтмотив до образу
3. Узгодити всі виразні засоби одиночного танцю.

Разом - 5 балів за все практичне завдання.

Питання:

1. Які основні елементи композиції? Як вони узгоджуються?
3. В чому полягає специфіка створення одиночного танцю?

Практичне заняття 7. Тема 14. Постановочна та репетиційна

Мета: Навчити проводити постановочну та репетиційну роботу

Завдання:

Провести постановочну та репетиційну роботу з виконавцем та підготуватись до презентації твору.

План

1. Підібрати виконавця відповідно до теми та ідею твору, враховуючи технічні та виразні можливості виконавця.
2. Розробити графік постановочної та репетиційної роботи.
3. Провести постановочну та репетиційну роботу.
4. Підготувати хореографічний твір до демонстрації.

Разом - 5 балів за все практичне завдання.

Питання:

1. Як побудувати постановочний та репетиційний процес над одиночним танцем?
4. На які якості спиратись під час підбору виконавця?

Практичне заняття 8. Тема 19. Розгорнуті композиції у творчості видатних хореографів

Мета: Навчити проводити мистецький аналіз сюїтних форм та розгорнутих хореографічних композицій

Завдання:

Полягає у проведенні трьох окремих мистецьких аналізів сюїтних форм видатних балетмейстерів минулого та сучасності.

План

1. Провести мистецький аналіз сюїти/або розгорнутої хореографічної композиції народно-сценічного/або бального танцю (визначити особливості хореографічного почерку балетмейстера, проаналізувати всі основні компоненти композиції танцю, визначити позитивні та негативні якості (за наявності), підвести підсумок мистецького аналізу) - 5 балів за завдання.
2. Провести мистецький аналіз сюїти/або розгорнутої хореографічної композиції сучасного танцю(визначити особливості хореографічного почерку балетмейстера, проаналізувати всі основні компоненти композиції танцю, визначити позитивні та негативні якості (за наявності), підвести підсумок мистецького аналізу) - 5 балів за завдання.
3. Провести мистецький аналіз сюїти/або розгорнутої хореографічної композиції класичного танцю (визначити особливості хореографічного почерку балетмейстера, проаналізувати всі основні компоненти композиції танцю, визначити позитивні та негативні якості (за наявності), підвести підсумок мистецького аналізу) - 5 балів за завдання.

Питання:

1. Які видатні балетмейстери сучасного танцю створювали с.їтні танці та/або розгорнуті хореографічні композиції?

Практичне заняття 9. Тема 20. Створення хореографічної сюїти:

- а) композиційний план,
- б) робота з музичним матеріалом,
- в) практичне створення власного твору
- г) постановка розгорнутої композиції

Мета: Сформувати навчки створення та реалізації розгорнутої хореографічної композиції/ хореографічної сюїти

Завдання:

Створити та реалізувати крупний хореографічний твір

План

1. Розробити композиційний план хореографічного твору (відповідно до структури) - 5 балів за виконання.
2. Провести аналіз музичного матеріалу (визначити назву, автора, форму, загальну кількість тактів, тривалість звучання, лад, темп, характер, проаналізувати кожен тему окремо) - 5 балів за виконання
3. Створити композицію танцю (узгодити всі складові частини композиції танцю, розробити хореографічні образи, створити лейтмотиви, узгодити мізансцени - 5 балів за виконання.
4. Реалізувати хореографічний твір (зробити відео або продемонструвати комбінації та композицію зручним способом на вибір здобувач) - 5 балів за завдання.

Питання:

1. Які особливості створення розгорнутої хореографічної композиції?
2. Які особливості створення хореографічної сюїти?

Практичне заняття 10. Тема 22. Визначення розгорнутого хореографічного твору

Мета: Навчити розробляти розгорнуті змісти хореографічних творів

Завдання:

Розробити розгорнутий зміст

План

1. Проаналізувати авторський хореографічний твір
  2. Розробити розгорнутий зміст
- Разом - 5 балів за все практичне завдання.

Питання:

1. Яка форма розгорнутого зміст хореографічного твору?

Практичне заняття 11. Тема 23. Розгорнутий зміст твору.
Характеристика дійових осіб

Мета: Удосконалити вміння розробляти розгорнуті змісти хореографічних творів

Завдання:

Розробити розгорнутий зміст

План

1. Проаналізувати авторський хореографічний твір
  2. Розробити розгорнутий зміст
- Разом - 5 балів за все практичне завдання.

Питання:

1. Яка форма розгорнутого зміст хореографічного твору?

Практичне заняття 12. Тема 24. Драматургічний аналіз практичного твору магістерської роботи

Мета: Навчити розробляти драматургію хореографічних творів

Завдання:

Розробити драматургію хореографічного твору

План

1. Проаналізувати авторський хореографічний твір
  2. Розробити драматургію
- Разом - 5 балів за все практичне завдання.

Питання:

1. Які складові частини драматургії?

Практичне заняття 13. Тема 25. Аналіз музичного матеріалу майбутнього твору

Мета: Навчити проводити музичний аналіз хореографічних творів

Завдання:

Розробити музичний аналіз

План

1. Проаналізувати авторський хореографічний твір
  2. Розробити музичний аналіз
- Разом - 5 балів за все практичне завдання.

Питання:

1. Якими основними термінами і поняття аперую хореограф під час аналізу хореографічного твору?

Практичне заняття 14. Тема 26. Практичне створення розгорнутої композиції

Мета: Удосконалити навички створення крупних форм

Завдання:

Удосконалити авторський хореографічний твір

План

1. Проаналізувати авторський хореографічний твір
  2. Удосконалити складові композиції
- Разом - 5 балів за завдання

Питання:

1. Як побудувати постановчий та репетиційний процес над крупною формою?
2. На які якості спиратись під час підбору виконавця?

Практичне заняття 15. Тема 27. Робота з виконавцями

Мета: Навчити проводити постановчу та репетиційну роботу

Завдання:

Провести постановчу та репетиційну роботу з виконавцями та підготуватись до презентації твору.

План

1. Підібрати виконавців відповідно до теми та ідею твору, враховуючи технічні та виразні можливості.
2. Розробити графік постановчої та репетиційної роботи - 5 балів.
3. Провести постановчу та репетиційну роботу - 5 балів.
4. Підготувати хореографічний твір до демонстрації.

Питання:

1. Як побудувати постановчий та репетиційний процес над крупною формою?
2. На які якості спиратись під час підбору виконавця?

Практичне заняття 16. Тема 28. Аналіз практичної частини магістерської роботи

Мета: Удосконалити навички мистецького аналізу

Завдання:

Провести аналіз авторської роботи

План

1. Визначити особливості хореографічного почерку балетмейстера

2. Проаналізувати всі основні компоненти композиції танцю. Визначити позитивні та негативні якості (за наявності).
3. Підвести підсумок мистецького аналізу.

Питання:

1. Як продовжити удосконалення славних балетмейстерських компетентностей?

7. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання самостійної роботи побудовані на принципі повторення теоретичних аспектів балетмейстерської діяльності. Результати перевірки самостійного повторення лекційного матеріалу перевіряються викладачем під час аудиторних занять у формі усного опитування. У разі відсутності під час аудиторного заняття здобувачеві надається можливість написати есе за темою самостійного заняття та здати його викладачеві. Терміни подачі есе не обмежені, але не пізніше останнього практичного заняття.

Вимоги до есе включають чітку структуру (вступ, основна частина, висновок), логічну послідовність викладу, аргументованість, лаконічність, унікальність та оригінальність авторського стилю. Крім того, есе повинно містити особисту позицію автора, докази та приклади, а також відповідати формальним вимогам до оформлення, таким як шрифт, інтервал та поля.

Усне опитування оцінюється в 1 бал у разі вірної відповіді, та у 0 балів у разі відсутності відповіді або її невірності. Есе оцінюється в 1 бал у разі відповідності всім вимогам, в 0 балів у разі невідповідності хоча б одному з наведених вище критеріїв.

8. ІНТСРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва
1	До теми 13. Створити концертний одиночний танець а) розробити композиційний план б) проаналізувати музичний матеріал в) розробити композицію
2	До теми 14. Організувати постановочну та репетиційну роботу
3	До теми 20. Створення хореографічної сюїти а) розробити композиційний план б) проаналізувати музичний матеріал в) розробити композицію
4	До теми 26. Розробити композицію творчого проєкту магістра. а) розробити композиційний план б) проаналізувати музичний матеріал в) розробити композицію

Примітка: Індивідуальні заняття не передбачають виконання завдань для оцінювання, носять консультативний характер.

9. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Бали розподіляються між різними формами поточного та підсумкового контролю (усне опитування, фронтальні перевірки, співбесіди, виконання практичних завдань, оцінювання балетмейстерських проєктів, залік, екзамен).

Оцінювання здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системної всебічності та професійної спрямованості контролю. Зазначені форми контролю мають сприяти підвищенню мотивації здобувачів вищої освіти до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається оцінюванню виконання практичних завдань.

Розподіл балів за формами контролю

Виконання самостійних завдань (підбір музичного

матеріалу, аналіз музичного матеріалу, розробка лейтмотиву тощо) - 1 бал

Фронтальні опитування: поточне тематичне тестування - 3 бали;

усне опитування - 2 бали за одиницю.

Виконання практичних завдань - 5 балів.

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю - 60 балів.

Підсумковий контроль - 40 балів.

Всього: 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

1 курс 1 семестр

Розділ 1		Розділ 2			Розділ 3		Розділ 4				Розділ 5			Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	40	100
1	1	1	1	1	1	6	1	6	8	6	9	9	9		

1 курс 2 семестр

2 курс 3

Розділ 6						Екзамен	Сума
T15	T16	T17	T18	T19	T20	40	100
1	1	6	6	20	26		

семестр

Розділ 7		Розділ 8						Екзамен	Сума
T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	T28	40	100
1	6	6	6	6	19	6	10		

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА БАЛЕТМЕЙСТЕРСЬКИХ ДОРОБКІВ

Оцінка відмінно (5 БАЛІВ) - ставиться, якщо здобувач на високому художньому рівні демонструє створену хореографічну композицію, її фрагмент або практичне завдання, сценічно та методично вірно виконує лексику, емоційно передає образ (якщо він передбачений завданням), використовуючи засоби сценічної виразності. Хореографічна композиція, її фрагмент або практичне завдання створені з урахуванням законів драматургії, в логічному та гармонійному поєднанні з музичним матеріалом. Виконане завдання не має ознак плагіату, а хореографічний твір є повністю авторською роботою. репетиційна робота з виконавцями (якщо це передбачено завданням) виконана на високому технічному та емоційному рівні.

Оцінка добре (3-4 БАЛІВ) ставиться, якщо здобувач на достатньому рівні демонструє створену хореографічну композицію, її фрагмент або практичне завдання. Пластичні мотиви відповідають вимогам виконання методичного та технічного характеру. Чітко та впевнено виконує рухи в гармонійному поєднанні з музичним матеріалом. Допущені незначні помилки в балетмейстерській роботі здобувач

самостійно виокремлює та пропонує шляхи їх усунення.

Оцінка задовільно (2 БАЛИ) ставиться, якщо створені здобувачем хореографічні композиції, їх фрагменти або практичні завдання мають цілісну структуру, проте наявні методичні та технічні порушення при побудові номеру. Рівень виконавської майстерності на слабкий, репетиційна робота з виконавцями (якщо такі передбачені завданням) проведена на низькому рівні.

Оцінка незадовільно (1 БАЛ) ставиться, якщо здобувач вищої освіти не виконав практичного завдання, або виконане практичне завдання має ознаки плагіату, виконано на низькому рівні, а здобувач не може зрозуміти та усвідомити причинні наслідки, що впливають на загальний результат.

ОЦІНЮВАННЯ ФРОНТАЛЬНИХ ОПИТУВАНЬ

Усне опитування:

- 2 бали виставляються у разі повної розгонутої відповіді на запитання;
- 1 бал - відповідь неповна, але без грубих помилок;
- 0 балів виставляються у разі помилкової відповіді, або або її відсутності.

Поточне тематичне тестування:

- 3 бали виставляються у разі, якщо вірно виконано 90-100% тесту;
- 2 бали виставляються, якщо вірно виконано 75-89% тесту;
- 1 бал виставляється, якщо вірно виконано 50-74% тесту;
- 0 балів виставляється, якщо виконано 0-49% тесту.

ПІДСУМКОВА АТЕСТАЦІЯ

Оцінка «відмінно»/«зараховано»

Вірно виконано 90-100% тесту. Повністю розкрито зміст теоретичних питань. При відповіді використано термінологію предметної області в необхідній логічній послідовності. Також здобувач демонструє вільне володіння навчальним матеріалом різного ступеня складності, використовуючи при необхідності відомості з інших навчальних дисциплін і курсів.

Оцінка «добре»/«зараховано»

Вірно виконано 70-89% тесту. При викладі фундаментальних положень основного матеріалу курсу здобувач показує володіння

програмним навчальним матеріалом, у тому числі різного ступеня складності, а також вільне оперування ним у знайомій ситуації. При відповіді допускається два-три недоліки або не більше однієї помилки.

Оцінка «задовільно»/«зараховано»

Вірно виконано 50-69% тесту. При відповіді на питання теорії виявляється не завжди усвідомлене відтворення програмного навчального матеріалу. Положення, що приводяться у відповіді, даються фрагментарно, схематично, без логічного взаємозв'язку, є утруднення у використанні термінології предметної області. При відповіді здобувач не завжди може підтвердити теоретичні викладення відповідними прикладами.

Оцінка «незадовільно»/«не зараховано»

Вірно виконано менше 50% тесту. Відповідь здобувача демонструє лише деяке уявлення про матеріал навчального курсу. Знання практично відсутні як у теоретичній області навчальної дисципліни, так і в практичному володінні методикою.

Грубими помилками є:

- незнання визначень основних понять предметної області й формулювань, передбачених програмою курсу, незнання основних теоретичних аспектів, передбачених дисципліною;
- незнання методики виконання рухів, особливостей їх комбінування.

Помилками вважаються:

- неточності визначень понять предметної області, формулювань, формулювань основних теоретичних аспектів дисципліни;
- неволодіння одним з умінь і навичок, передбачених програмою, але таких, що не відносяться до грубих помилок.

Недоліками є:

- неакуратне й непослідовне виконання теоретичних завдань.

ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Формат неформальної освіти	Умови перерахування
Участь у науковій, науково-практичній конференції, семінарах, майстер-класах	Відповідно до наданого сертифікату
Диплом лауреата хореографічного конкурсу	Міжнародний конкурс: 1 місце - додаткові 10 балів 2 місце - додаткові 8 балів 3 місце - додаткові 6 балів Всеукраїнський конкурс: 1 місце - додаткові 6 балів 2 місце - додаткові 4 балів 3 місце - додаткові 2 балів
Інші форми неформальної освіти	Відповідно до документу, що підтверджує участь у заході
Формат інформальної освіти	Умови перерахування
Результати навчання, отримані шляхом інформальної освіти перераховуються, за умови їх декларування та надання стислої презентації під час аудиторного заняття.	Відповідно до кількості балів за темою, за якою пропонується перерахування

10. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1 курс, 1 семестр

1. Основні закони драматургії.
2. Балетмейстер та сфера його творчої діяльності.
3. Композиція танцю.
4. Програма. Лібретто. Композиційний план.
5. Драматургія хореографічного твору.
6. Образ хореографічний. Образ художній.
7. Методика побудови та проведення постановочної та репетиційної роботи з дітьми.
8. Методика використання прийомів просторової композиції.
9. Особливості створення сольного танцю.
10. Робота над образом у танцях малої форми.
11. Робота з музичним матеріалом, концертмейстером та композитором.
12. Методологічні особливості створення танцювального номеру.

1 курс, 2 семестр

1. Хореографічна сюїта. Витоки та розвиток.
2. Сюїтна творчість хореографів різних країн світу у народній хореографії.
3. Сюїтна творчість хореографів різних країн світу у сучасній хореографії.
4. Сюїтна форма у музиці. Виникнення та розвиток.
5. Сюїта народно-сценічного танцю у творчості українських хореографів.
6. Сюїта народно-сценічного танцю у творчості російських хореографів.
7. Композиційний план. Його складові.
8. Постановчий план. Його складові.
9. Виникнення та розвиток балетної сюїти.
10. Тема та ідея хореографічного твору: характеристика, приклади.

11. Аналіз музичного матеріалу.
12. Драматургія хореографічного твору: виникнення та сьогодення.
13. Етапи створення хореографічної сюїти.
14. Постановка хореографічної сюїти на виконавців.
15. Складові магістерської роботи.
16. Що таке культура? У чому прояв культури спілкування хореографа?
17. Категорії «красоти» і «прекрасного».

2 курс, 3 семестр

1. Тема ідея та зміст хореографічної сюїти.
2. Написання лібрето.
3. Робота над композиційним планом.
4. Створення музики для сюїти та її аналіз.
5. Етапи постановочної роботи на виконавців сюїти.
6. Музика та хореографія: особливості взаємодії.
7. Поняття «ритму» і «темпу». Їх значення для створення хореографічного твору.
8. Основні виражальні засоби.
9. Прийоми композиційної побудови у просторі.
10. Прийоми для більшого сприйняття хореографічного тексту.
11. Специфіка роботи з виконавцем.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бігус О. О. та ін. Сучасний танець: основи теорії і практики. Видавництво «Ліра-К», 2021.
2. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І.О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера. Суми : ФОР Цьома С.П., 2020. 157 с.
3. Зубатов С.Л. Танцювальні композиції та етюди українських народних танців. Київ: Видавництво «Ліра-К», 2021. 376 с.
4. Колногузенко Б.М. Хореографічна композиція: метод. посіб. з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків: ХДАК, 2018. 208 с.
5. Лань О. Методи режисури видовищно-театралізованих заходів хореографії: методична розробка. З досвіду роботи народного художнього колективу «Модерн-балет та школа-студія сучасного танцю «АКВЕРІ-АС». Львів : «Камула», 2019. 52 с.
6. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми : навчально-методичний посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 198 с.
7. Мартиненко О.В. Методика роботи з хореографічним колективом: Теорія і практика: підручник. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2020. 390 с.
8. Мостова, І. С., Островська, К. В. Хореографічне мистецтво як інструмент формування ціннісних орієнтирів вихованців аматорських танцювальних колективів. *Танцювальні студії*, 6(1), 2023. С. 63–69. <https://doi.org/10.31866/2616-7646.6.1.2023.283728>
9. Чепалов О. І. Хореологія. Видавництво «Ліра-К», 2020.
10. Mostova I, Yanyna-Ledovska Y, Semenova N. An analysis of a choreographic work: fundamental and innovative methodology. *Amazon Invest* 2022; 11(49): 277–284.
11. Anderson Sofras, P. *Dance Composition Basics: Capturing the Choreographer's Craft*. First Edition. Champaign, IL: Human Kinetics. 2006.

12. Clements, L., Redding, E., Sell, Nl., & May, J. Expertise in evaluating choreographic creativity: an online variation of the consensual assessment technique. *Frontiers in Psychology*, Vol. 9, 1-8. 2018.

13. Flatt, K. *Choreography: Creating and Developing Dance for Performance*. Ramsbury: The Crowood Press. 2020.

Додаткова

1. Боримська, Г. Самоцвіти українського танцю. Київ : Мистецтво, 1974. 136 с.

2. Верховинець В. Теорія українського народного танцю. Київ: Мистецтво, 1968. – 150 с.

3. Гуменюк А. Українські народні танці. Київ : Наук. думка, 1969. 616 с.

4. Колногузенко Б. Хореографічне мистецтво / Борис Колногузенко. Харків : ХДАК, 2008. 232 с.

5. Колногузенко Б. Основи танцювальної композиції. Харків : ХДАК, 1997. 50 с.

6. Бондаренко Л., Бердовський О. Танцювальні композиції та етюди танців народів світу. Київ : Муз. Україна, 1969. 229 с.

7. Воропай О. Звичаї нашого народу. Ч. I, II. Київ : Оберіг, 1991. 1004 с.

8. Ніколаєва Т. Історія українського костюму. Київ : Либідь, 1996. 174 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури. Режим доступу: <http://lib-hdak.in.ua/>

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка. Режим доступу: <https://korolenko.kharkov.com/>

4. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського. Режим доступу: <https://mtlib.org.ua/>

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Мистецтво балетмейстера: удосконалення компетентностей

Програма та навчально-методичні матеріали дисципліни

Укладачі:

Мостова Ірина Сергіївна, декан факультету
хореографічного мистецтва, кандидат
мистецтвознавства, доцент
Колногузенко Борис Миколайович, професор, академік,
народний артист України

Друкується в авторській редакції
Комп'ютерний набір Мостова І.С.

Підписано до друку 15.05.25 р. Формат 60x84/16, Гарнітура
«Times». Папір офсетний. Друк цифровий. Ум. друк. арк. 1,6 Тираж
50 прим. Зам. № 703 Надруковано в копіювальному центрі ФОП
Іванової М. А, свідоцтво В01 № 057818

м. Харків, вул Римарська, 3/5
т. (057) 764-93-64, 755-79-12